

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 17 augustus 2012 over het herzien toezichtkader speciaal onderwijs 2012 (Kamerstuk 33 000 VIII, nr. 225).

Fungerend voorzitter van de commissie,
Wolbert

Adjunct-griffier van de commissie,
Arends

	INHOUD	blz.
I	Vragen en opmerkingen uit de fracties	2
	– Algemeen	2
	– Toezichtkader 2012 speciaal en voortgezet speciaal onderwijs	2
II	Reactie van de minister	

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

Algemeen

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het herzien toezichtkader voor het speciaal onderwijs 2012 en zien geen aanleiding tot het stellen van vragen.

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het herzien toezichtkader voor het passend onderwijs. Ook deze leden zijn van mening dat de kwaliteit van het passend onderwijs gemonitord dient te worden, zodat goed onderwijs gewaarborgd blijft voor de meest kwetsbare leerlingen.

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van het herzien toezichtkader speciaal onderwijs 2012. Kritisch kijken naar de kwaliteit van het (speciaal) onderwijs is volgens de leden erg belangrijk. Zij blijven echter bezwaar maken tegen de manier waarop het risicogerichte toezicht vorm heeft gekregen in de praktijk, omdat in de eerste plaats schoolbesturen worden bezocht en indien nodig daarna ook scholen zelf.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van het herzien toezichtkader speciaal onderwijs. Het verheugt deze leden dat ook in het speciaal onderwijs gekozen wordt voor het proportioneel, risicogericht toezicht. De leden hebben enkele vragen bij dit document.

Toezichtkader 2012 speciaal en voortgezet speciaal onderwijs

De leden van de PvdA-fractie onderschrijven de normindicatoren met betrekking tot het ontwikkelingsperspectief. De leden missen echter het aspect van ouderbetrokkenheid bij het opstellen en uitvoeren van het ontwikkelingsperspectief. De betrokkenheid van ouders achten de leden ook in dit geval van groot belang. Om die reden vragen de leden waarom ouderbetrokkenheid niet is opgenomen bij deze normindicatoren? Bovendien vragen de leden of ouderbetrokkenheid met betrekking tot het ontwikkelingsperspectief als normindicator toegevoegd kan worden aan de lijst en zo nee, waarom dit niet mogelijk is.

De leden lezen bij indicator 7.1 dat een leraar de leerinhouden dient af te stemmen op de onderwijsbehoeften van de leerlingen. De leden vragen hoe deze indicator zich verhoudt met de indicatoren 1.1 tot en met 1.3 over het eindniveau van leerlingen dat moet voldoen aan landelijke standaarden.

De leden zien personeelsbeleid niet terug bij kwaliteitsaspect 9¹. Zij vragen waarom de voorwaarde gedegen personeelsbeleid niet is genoemd bij indicator 9.3 met betrekking tot professionele cultuur. Is het een optie om indicator 9.3 op dit punt aan te vullen en zo nee, waarom is dit niet mogelijk?

De leden van de SP-fractie merken op dat waar het toezichtkader op sommige punten concreet is, het daar op andere vlakken juist aan ontbreekt. Voor hen is nog niet duidelijk genoeg wat de uiteindelijke criteria zijn voor opbrengstgericht werken in het speciaal onderwijs. Zij vragen of daarover heel expliciet duidelijkheid kan worden gegeven.

¹ Kwaliteitsaspect 9: De voorwaarden voor zorg voor de kwaliteit zijn aanwezig

Staan deze criteria al vast en op welke manier is hierover afstemming geweest met schoolbesturen, schoolleiders, docenten en ouders, zo vragen deze leden.

Bij de opdracht, die het speciaal onderwijs krijgt in het kader van het zogenaamde «passend onderwijs», is het flexibel arrangeren van trajecten, om de onderwijsvraag van kinderen/jongeren optimaal te beantwoorden, essentieel. Dit betekent dat het niet in alle gevallen zal gaan om eenduidig gestructureerde trajecten voor kinderen/jongeren. De leden vragen of de minister de overtuiging deelt dat bij het inspectie-toezicht gewaakt zal moeten worden voor een dusdanige beoordelingslast, dat er beperkingen op gaan treden in het proces van arrangeren en er dus beperkingen op kunnen treden bij het behalen van de maximale leerwinst voor kinderen/jongeren. Tevens vragen zij hoe de minister scholen voor speciaal onderwijs die ruimte geeft binnen dit toezichtkader. Voor wat betreft de indicatoren die te maken hebben met het onderwijsleerproces, is aangesloten bij de indicatoren van het primair onderwijs. De leden vragen of de minister kan uitleggen hoe daarmee voldoende recht wordt gedaan aan de groep leerlingen binnen het uitstroomprofiel arbeidsmatige dagbesteding en vooral ook arbeidstoeleiding. Zij denken dan onder meer aan de grote diversiteit van deze groep leerlingen, zowel qua leeftijd, achtergrond en complexiteit van de problematiek. De leden van deze fractie vragen in hoeverre de genoemde indicatoren geschikt zijn, aangezien het hier vaak gaat om arrangementen op maat.

Hoe geschikt acht de minister de voorgestelde indicatoren voor het onderwijsaanbod voor tienermoeders, ZMOLK'ers¹, meiden die slachtoffer zijn van eerwraakgerelateerd geweld, het onderwijsaanbod van de arbeidstrainingscentra (ATC's), of learning on the job-arrangementen van de scholen voor voortgezet speciaal onderwijs, zo vragen deze leden. Als locaties waar leerlingen kort tot zeer kort verblijven, wordt onderwijs genoemd dat wordt verzorgd bij een Justitiële Jeugdinrichting of een jeugdzorgplus-instelling. De leden vragen waarom niet ook trajecten van jeugdgezondheidszorg en jeugdzorg worden genoemd, aangezien deze trajecten steeds korter worden. Op welke manier wordt rekening gehouden met de moeilijke doelgroep van bijvoorbeeld de Justitiële Jeugdinrichting, waar leerlingen vaak moeilijker te motiveren zijn, zo vragen zij.

De aan het woord zijnde leden vragen of zij het goed zien dat de meeste normindicatoren gekoppeld zijn aan het onderwijsleerproces en er een sterke focus ligt op de cognitieve opbrengsten. Zij vragen hoe wordt voorkomen dat een deel van de scholen voor het voortgezet speciaal onderwijs(vso) daarmee het risico loopt als zwak of zeer zwak beoordeeld te worden en daarmee ook het risico dat de maatschappelijke opbrengst, namelijk het vergroten van de kansen op duurzame arbeids- of maatschappelijk participatie voor zeer kansarme jongeren, uit het oog verloren dreigt te worden. Deze leden vragen hoe naast cognitieve opbrengsten voldoende aandacht wordt gegeven aan de motivationele of sociale opbrengsten die binnen de context van de leerling behaald kunnen worden. In hoeverre wordt hier per doelgroep gedifferentieerd, zo vragen zij. De leden merken op dat in het toezichtkader veelvuldig wordt gesproken over het ontwikkelingsperspectief. Het definitieve format hiervan is echter nog altijd niet bekend bij de scholen. Zij vragen wanneer dit wel het geval is. Is er daarna nog genoeg tijd voor de scholen om dit op 1 augustus 2013 geactualiseerd en in werking te hebben? Zij vragen wat de minister zelf een redelijke termijn vindt. De leden van de SP-fractie vragen ten slotte wat exact wordt bedoeld met kwaliteitsaspect 1.4 «de school voldoet aan de landelijke standaard voor bestendiging» en wat hierbij (wettelijk) de verantwoordelijkheid van de school is.

¹ ZMOLK: Zeer Moeilijk Opvoedbare en Zeer Moeilijk Lerende Kinderen

De leden van de D66-fractie stellen vast dat in het bijgevoegde waarderingskader bij kwaliteitsaspect 1, dat handelt over de opbrengsten, sprake

is van een viertal landelijke standaarden, waaraan aan het eind van de schoolperiode voldaan dient te worden. Deze landelijke standaarden betreffen: leerresultaten, sociale opbrengsten, opbrengsten en besteding. Graag ontvangen de leden van de minister een nadere toelichting op deze standaarden. Zij vragen of dergelijke standaarden al bestaan en zo ja hoe deze standaarden luiden. Zo nee, hoe worden deze standaarden vastgesteld? Tevens vragen zij wanneer een school aan deze standaarden voldoet.

De leden constateren dat ook in het speciaal onderwijs aandacht is voor de onderwijstijd. Echter op een geheel andere wijze dan bijvoorbeeld in het regulier voortgezet onderwijs. Immers, bij kwaliteitsaspect 4 staat het volgende in het kader vermeld:

Kwaliteitsaspect 4

De leraren geven de leerlingen voldoende tijd om zich het leerstofaanbod eigen te maken.

4.1 De school maakt per leerroute een beredeneerde keuze voor de inzet van de beschikbare onderwijstijd.

4.2 De leraren zetten de geplande onderwijstijd doelgericht in.

4.3 De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.

De leden vragen de minister om een toelichting op het verschil in benadering. Is de minister het met deze leden eens dat de benadering van onderwijstijd in dit toezichtkader recht doet aan de verschillen tussen leerlingen en aan de uiteenlopende behoeften van leerlingen? Zij vragen of de minister de opvatting van deze leden deelt dat een dergelijke benadering ook in het reguliere onderwijs de voorkeur verdient. Dit mede gelet op de invoering van passend onderwijs, waarmee de verschillen tussen leerlingen, en hun behoeften verder uiteen zullen gaan lopen.